

ISSN 2083-0343

Acta Medicorum Polonorum

R. 9/2019 – Zeszyt 1-2

STRESZCZENIA – ABSTRACT

słowa kluczowe – keywords

Kształtowanie się medycyny laboratoryjnej w świetle polskiego czasopiśmiennictwa lekarskiego okresu zaborów

The beginnings of laboratory medicine in the light of Polish medical press in the Partition period

Wiktoria Koszuda

ORCID: 0000-0002-3368-7115

Szpital Przemienienia Pańskiego w Poznaniu

Streszczenie: Problematyka diagnostyki laboratoryjnej poruszana na łamach dziewiętnastowiecznych polskich czasopism lekarskich torowała drogę wszelkim działaniom na rzecz zakładania laboratoriów analiz lekarskich. Z biegiem czasu wzrastała świadomość lekarzy co do znaczenia badań laboratoryjnych w rozpoznawaniu i różnicowaniu chorób. Najważniejsze czasopisma lekarskie okresu zaborów, a więc: „Nowiny Lekarskie”, „Medycyna”, „Kronika Lekarska” i „Przegląd Lekarski”, zamieszczały prace polskich i zagranicznych autorów na temat analiz laboratoryjnych materiału biologicznego. Artykuły o medycynie laboratoryjnej docierały do polskich lekarzy od 1847 r., w którym wydano pierwszy numer „Tygodnika Lekarskiego”. W drugiej połowie XIX w. analizy laboratoryjne coraz częściej były podstawą rozpoznawania jednostek chorobowych.

Abstract: Articles on the laboratory tests in the nineteenth-century Polish medical journals paved the way for the laboratory diagnostics as the new branch of medicine. Over time, doctors' awareness of the importance of laboratory testing in diagnosing and differentiating diseases has increased. The most important medical journals of the Partition period, namely: “Tygodnik Lekarski” (Medical Weekly), “Nowiny Lekarskie” (Medical News), “Medycyna” (Medicine), “Kronika Lekarska” (Medical Chronicle) and “Przegląd Lekarski” (Medical Review), published articles of Polish and foreign authors on the laboratory analysis of biological material. Articles on laboratory medicine have been reaching Polish doctors since 1847, when the first issue of “Tygodnik Lekarski” was published. During the second half of the 19th century, lab medicine became the basis for identifying disease entities.

Słowa kluczowe: medycyna laboratoryjna, czasopiśmiennictwo lekarskie, badania laboratoryjne, dziewiętnasty wiek, historia medycyny

Keywords: laboratory medicine, medical press, laboratory research, 19th century, history of medicine

Deprywacja snu jako metoda leczenia depresji

Sleep deprivation as a method in the treatment of depression

Ewa Kurczewska

ORCID: 0000-0002-8452-6207

Uniwersytet Medyczny w Poznaniu

Janusz Rybakowski

ORCID: 0000-0003-0577-0381

Uniwersytet Medyczny w Poznaniu

Streszczenie: Istnieje wiele doniesień na temat zaburzeń rytmów dobowych w przebiegu chorób afektywnych. Rytmu okołodobowe dotyczą wydzielania wielu neuroprzebieżników (w tym noradrenaliny, serotoniny, dopaminy) oraz hormonów, które są istotne z punktu widzenia leczenia farmakologicznego w psychiatrii. Chronoterapia polega na kontrolowanej ekspozycji na bodźce środowiskowe, które wpływają na rytmy biologiczne i dają zamierzony efekt terapeutyczny. Najlepiej poznana metoda chronoterapii jest deprywacja snu (*sleep deprivation*, SD), która posiada wielokierunkowy mechanizm działania, przynosi szybki efekt przeciwdepresyjny, jest metodą skuteczną, posiada niewiele przeciwwskazań i skutków ubocznych. Niestety bardzo często obserwuje się gwałtowne pogorszenie po epizodzie snu, gdy nie stosuje się metod podtrzymujących efektu terapeutycznego SD. Obecnie najbardziej zalecanym schematem jest łączenie całkowitej deprywacji snu (*total sleep deprivation*, TSD) z przesunięciem fazy snu (*sleep phase advance*, SPA), terapią jasnym światłem (*bright light therapy*, BL, LT) oraz farmakoterapią. Takie postępowanie ma udowodnioną skuteczność krótko- i długoterminową, może mieć korzystny efekt w leczeniu depresji lekoopornej.

Abstract: There are many reports on the disturbances of circadian rhythms in the course of affective disorders. Circadian rhythms influence secretion of many neurotransmitters (including norepinephrine, serotonin, dopamine) and hormones, which are important from the point of view of pharmacological treatment in psychiatry. Chronotherapy involves controlled exposure to environmental stimuli that affect biological rhythms and produce an intended therapeutic effect. Best known method of chronotherapy is sleep deprivation (SD), which has a multidirectional mechanism of action and provides a fast antidepressant effect. It is an effective method, has few contraindications and side effects. Unfortunately, very often observed rapid deterioration after an episode of sleep when it is not used methods of supporting SD therapeutic effect. Currently, the most recommended schedule is to combine total sleep deprivation (TSD), sleep phase advance (SPA), bright light therapy (BL, LT) and pharmacotherapy. Such a procedure has proven the effectiveness of short-term and long-term, can have a beneficial effect in the treatment of drug-resistant depression.

Słowa kluczowe: chronoterapia, deprywacja snu, depresja

Keywords: chronotherapy, sleep deprivation, depression

Dorobek naukowy poznańskiego Wydziału Farmaceutycznego w zakresie badań nad roślinami stosowanymi w dawnej polskiej medycynie ludowej, 1919-2015

Achievements of the Faculty of Pharmacy, Poznan University of Medical Sciences, in the field of research on plants used in the old Polish folk medicine, 1919-2015

Adrianna Janowicz

Wolica

Streszczenie: Artykuł przedstawia zakres badań nad roślinami stosowanymi w danej polskiej medycynie ludowej, które prowadzali pracownicy naukowcy Studium, Oddziału i Wydziału Farmaceutycznego Uniwersytetu Poznańskiego, następnie Akademii Medycznej, a od 2007 r. Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu. W pracy nie uwzględniano zmian systematyki botanicznej i podano terminologię używaną przez autorów badań. Studia nad roślinami stosowanymi w dawnej polskiej medycynie ludowej były stałym elementem działalności naukowej poznańskiego Wydziału Farmaceutycznego w latach 1919-2015, jednak po 1989 r. stopniowo ustępowały miejsca badaniom roślin stosowanych w medycynie ludowej na innych kontynentach. Analizowane badania wskazują na stałą inspirację nauk farmaceutycznych medycyną ludową, choć nie wszyscy ich autorzy zdają sobie sprawę z etnogenezy swej działalności naukowej.

Abstract: This article focuses on the scope of research on plants used in the old Polish folk medicine, which were carried out by the Poznan Faculty of Pharmacy's academic staff since 1919. Changes in botanical systematics were not included in the work and the terminology used by the authors of the research was given. Studies on plants used in the old Polish folk medicine contributed to the development of the Faculty of Pharmacy, Poznan University of Medical Sciences in 1919-2015, but after 1989 gradually gave way to investigations on plants used in folk medicine on other continents, especially Asia. Not all researchers were aware of the ethnogenesis of their research. The timeless influence of Polish medicinal plants and herbal medicines on learning was proved, but after 1989 gradually gave way to the study on plants used in folk medicine on other continents.

Słowa kluczowe: rośliny lecznicze, medycyna ludowa, poznańska farmacja

Keywords: medicinal plants, folk medicine, Poznan university pharmacy

Refleksje nad „Przysięgą i przykazaniem Hipokratesowym” Władysława Szenajcha

Reflections on the “Hippocratic Oath and Commandment” by Władysław Szenajch

Andrzej Obrębowski, Anna Obrębowska, Zofia Obrębowska,
Marek Baliński

Uniwersytet Medyczny w Poznaniu

Streszczenie: Autorzy przedstawiają z perspektywy długoletniej praktyki lekarskiej poglądy Władysława Szenajcha (1879-1964), pediatry, filozofa medycyny i społecznika, na powinności etyczne lekarza. W artykule znajduje się biogram Stanisława Obrębowskiego.

Abstract: Authors present the views of Władysław Szenajch (1879-1964), a pediatrician, medicine philosopher and social-worker, on the ethical duties of a doctor from the perspective of many years of medical practice. The article contains a short biography of Stanisław Obrębowski.

Słowa kluczowe: etyka lekarska, Władysław Szenajch, Stanisław Obrębowski

Keywords: medical ethics, Władysław Szenajch, Stanisław Obrębowski

Kresowe terytoria Wandy Wojtkiewicz-Rok

Wanda Wojtkiewicz-Rok's borderline territories

Anita Magowska

ORCID: 0000-0002-6046-3993

Uniwersytet Medyczny w Poznaniu

Streszczenie. Artykuł przedstawia życie i działalność naukową prof. Wandy Wojtkiewicz-Rok (1947-2018). Była historykiem, nauczycielem w liceach a potem akademickim. Najdłużej była związana z Akademią Medyczną we Wrocławiu. Jej zainteresowania naukowe skupiały się przede wszystkim na historii medycyny lwowskiej w latach 1894-1939.

Abstract. The article presents the life and scientific activity of prof. Wandy Wojtkiewicz-Rok (1947-2018), a historian. She worked at the Medical University in Wrocław. Her scientific interests focused mainly on the history of Lviv medicine in 1894-1939.

Słowa kluczowe: historia medycyny lwowskiej, Wanda Wojtkiewicz-Rok

Keywords: history of Lviv medicine, Wanda Wojtkiewicz-Rok

Poznańska Klinika Chirurgii Ręki w 100-leciu Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Poznańskiego

Poznan Clinic of Hand Surgery in the centenary of the Faculty of Medicine of the Poznan University

Andrzej Roszak

ORCID: 0000-0001-5043-835

Piotr Romanowski

Katarzyna Kozłowska

ORCID: 0000-0002-0542-9960

Marta Jokieli

ORCID: 0000-0002-6078-4498

Uniwersytet Medyczny w Poznaniu

Streszczenie: Artykuł przedstawia powstanie i rozwój Kliniki Traumatologii, Ortopedii i Chirurgii Ręki (początkowo nazywanej Kliniką Chirurgii Ręki) Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu. Został napisany z okazji stulecia Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Poznańskiego, uczelni założonej w 1919 r., z której w 1950 r. wyodrębniona została Akademia Medyczna (od 2007 r. Uniwersytet Medyczny) w Poznaniu. Artykuł dostarcza gruntownej wiedzy o rozwoju Kliniki i ortopedach z nią związanych, zwłaszcza o prof. Hieronimie Strzyżewskim (1926-1971).

Abstract: The article presents the history of the Department of Traumatology, Orthopedics and Hand Surgery (initially called the Department of Hand Surgery) of the Poznan University of Medical Sciences. This historical review is written to celebrate the centenary of the Faculty of Medicine of the University of Poznan, from which in 1950 the Medical University (since 2007 called Poznan University of Medical Sciences) was separated. The article describes the development of the Department and its clinical staff, especially the first Head, Prof. Hieronim Strzyżewski (1926-1971).

Słowa kluczowe: ortopedia poznańska, chirurgia ręki, Hieronim Strzyżewski, Uniwersytet Medyczny w Poznaniu

Keywords: Poznan orthopedics, hand surgery, Hieronim Strzyżewski, Poznan University of Medical Sciences